

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Testul 4

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Fundamentul demonstrației se referă la:
 - a. regulile de corectitudine prin care formulăm teza de demonstrat
 - b. tipul de raționament prin care ajungem de la premise la concluzie
 - c. ansamblul de premise din care derivăm teza de demonstrat
 - d. propoziția la care ajungem în cadrul demonstrației
2. Raționamentul *Unele decizii sunt morale, deci unele decizii nu sunt imorale* este un exemplu de:
 - a. silogism
 - b. inducție
 - c. conversiune
 - d. obversiune
3. Un raport logic de ordonare se stabilește între termenii:
 - a. savarină - amandină
 - b. zăpadă - omăt
 - c. floare - floare de colț
 - d. drept - nedrept
4. Subiectul logic al propoziției *Nicio persoană mincinoasă nu este curajoasă* este:
 - a. *nicio persoană*
 - b. *nicio persoană mincinoasă*
 - c. *curajoasă*
 - d. *persoană mincinoasă*
5. **Nu** se află printre componentele unei operații de clasificare:
 - a. criteriul sau fundamentul clasificării
 - b. teza
 - c. clasele
 - d. elementele clasificării
6. Din punct de vedere intensional, termenul *pasăre migratoare* este:
 - a. abstract, absolut, pozitiv, compus
 - b. relativ, concret, pozitiv, compus
 - c. absolut, concret, pozitiv, compus
 - d. concret, relativ, negativ, simplu
7. Un profesor raționează astfel: *Din totalul de 30 de lucrări, 5 corectate până acum au avut note cuprinse între 8 și 10; prin urmare, probabil toate lucrările vor avea note cuprinse între 8 și 10.* Raționamentul profesorului este:
 - a. o inducție incompletă
 - b. o inducție completă
 - c. o conversiune
 - d. o obversiune

8. Alegeți caracteristica ce **nu** corespunde inducției complete:
- clasa de obiecte trebuie să fie finită
 - fiecare element al clasei poate fi examinat individual
 - concluzia are un caracter amplificator
 - concluzia are un caracter sigur/cert
9. Dacă termenului *păcat original* i se elimină proprietatea *original*, atunci:
- intensiunea scade, extensiunea scade
 - intensiunea crește, extensiunea scade
 - intensiunea scade, extensiunea crește
 - extensiunea crește, intensiunea crește
10. Propoziția *Orice om urmărește fericirea* este:
- particulară afirmativă
 - particulară negativă
 - universală afirmativă
 - universală negativă

20 de puncte

B. Fie termenii A, B, C, D și E, astfel încât A și B se află în raport de încrucișare, C este specie a intersecției dintre A și B, iar D este specie a termenului B, fiind în raport de încrucișare cu A, dar de opoziție cu C. Termenul E se află în raport de opoziție cu termenul B, fiind specie a termenului A.

- Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**
- Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E, care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
 - Unii C nu sunt A.
 - Toți B sunt D.
 - Niciun C nu este D.
 - Unii A sunt B.
 - Toți D sunt B.
 - Unii A sunt C.
 - Toți A sunt E.
 - Niciun C nu este E.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

- Toate cetaceele sunt animale acvatice.*
- Unii români nu sunt supraponderali.*
- Nicio caracatiță nu este animal vertebrat.*
- Unii filosofi sunt scriitori talentați.*

- A.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contrara propoziției 1, subcontrara propoziției 2, subalterna propoziției 3 și contradictoria propoziției 4. **8 puncte**
- B.** Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 4, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**
- C.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, conversa obversei contradictoriei propoziției 4, respectiv, obversa subalternei propoziției 3. **6 puncte**
- D.** Doi elevi, X și Y, opinează astfel:
X: *Dacă unii artiști plastici nu sunt pictori, atunci unii pictori nu sunt artiști plastici.*
Y: *Dacă toți adulții sunt responsabili, atunci niciun adult nu este iresponsabil.*

Pornind de la această situație:

- a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului X. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Fie următoarele două moduri silogistice: aae-1, aai-4.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, cu premise adevărate, prin care să justificați propoziția *“Unele figuri geometrice nu sunt dreptunghiuri”*. **6 puncte**

C. Fie următorul silogism: *Toate subiectele de bacalaureat sunt subiecte de dificultate medie, prin urmare unele întrebări de tip grilă sunt subiecte de bacalaureat, întrucât unele întrebări de tip grilă sunt subiecte de dificultate medie.*

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

- 1. Termenul mediu este nedistribuit în ambele premise.
- 2. Predicatul logic al concluziei este reprezentat de termenul „întrebări de tip grilă”.
- 3. Concluzia silogismului este o propoziție universală afirmativă.
- 4. Subiectul logic al concluziei este nedistribuit atât în premisă, cât și în concluzie. **4 puncte**

D. Fie următoarea definiție:

Pictura este simfonia culorilor.

a. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**

b. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul a. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „pictură”. **4 puncte**